

Противоконституционност на Закона за сигурността на въздухоплаването

Едно от най-важните решения на Германския федерален конституционен съд през 2006 г. бе обявяването на Раздел 14, ал. 3 от Закона за сигурността на въздухоплаването (*Luftsicherheitsgesetz*) за противоконституционен¹³³. С решението си от 15.02.2006 г. Първото отделение (*Senat*) на съда прие, че Законът за сигурността на въздухоплаването е несъвместим с Основния закон на страната. Макар изходът на делото да беше предвидим, решението на Съда предизвика огромен интерес сред обществеността и научните среди.¹³⁴

I. Фактическа страна

Въпросите, свързани с авиационната сигурност, породиха дискусии в Германия в резултат на терористичните атаки от 11.09.2001 г. над Ню Йорк и Вашингтон. Немски длъжностни лица нееднократно изтъкваха факта, че в страната липсва необходимата нормативна база за справяне със ситуации, подобни на атаката срещу САЩ. В хода на последвалия дебат за опасността от терористични заплахи бяха обсъдени различни сценарии, в които отвлечени самолети биха могли да се използват за сблъсък с ядрени електроцентрали, препълнени футболни стадиони и други пренаселени места. След като през януари 2003 г. психически объркан спортен пилот заплаши да се разбие в небостъргач във Франкфурт на Майн¹³⁵, законодателната власт прие *Luftsicherheitsgesetz* (Закон за сигурността на въздухоплаването)¹³⁶, който целеше да позволи на немските военни правомерно да залавят т. нар. „самолет-ренегат“¹³⁷. В най-важната си разпоредба законът (раздел 14, ал. 1) предвижда, че за да предотвратят възникването на *besonders schwerer Unglücksfall* (тежък инцидент), въоръжените сили имат право да принудят самолети да напуснат германското въздушно пространство, да

¹³³ BVerfGE 115, 118, 1 BvR 357/05, 15.02.2006.

¹³⁴ Torsten Hartleb, *Der neue § 14 III LuftSiG und das Grundrecht auf Leben*, 58 NEUE JURISTISCHE WOCHENSCHRIFT (NJW) 1397 (2005); Gerd Roellecke, *Der Rechtsstaat im Kampf gegen den Terror*, 61 JURISTENZEITUNG (JZ) 265 (2006); Daniela Winkler, *Die Systematik der grundgesetzlichen Normierung des Bundeswehreinsetzes unter Anknüpfung an die Regelung des LuftSiG*, 59 DIE ÖFFENTLICHE VERWALTUNG (DÖV) 149 (2006); Daniela Winkler, *Verfassungsmäßigkeit des Luftsicherheitsgesetzes*, 25 NEUE ZEITSCHRIFT FÜR VERWALTUNGSRECHT (NVwZ) 536 (2006); Friedhelm Hase, *Das Luftsicherheitsgesetz: Abschluss von Flugzeugen als „Hilfe bei einem Unglücksfall“?* 59 DIE ÖFFENTLICHE VERWALTUNG (DÖV) 213 (2006); Wolfram Höfling & Steffen Augsburg, *Luftsicherheit, Grundrechtsregime und Ausnahmezustand*, 60 JURISTENZEITUNG (JZ) 1080 (2005); Jens Kersten, *Die Tötung von Unbeteiligten*, 24 NEUE ZEITSCHRIFT FÜR VERWALTUNGSRECHT (NVwZ) 661 (2005); Wolfgang Melzer, Christian Haslach & Oliver Socher, *Der Schadensausgleich nach dem Luftsicherheitsgesetz*, 24 NEUE ZEITSCHRIFT FÜR VERWALTUNGSRECHT (NVwZ) 1361 (2005); Anton Meyer, *Wirksamer Schutz des Luftverkehrs durch ein Luftsicherheitsgesetz?*, 20 ZEITSCHRIFT FÜR RECHTSPOLITIK (ZRP) 203 (2004); Michael Pawlik, *§ 14 III Luftsicherheitsgesetz – ein Tabubruch?*, JURISTENZEITUNG (JZ) 1045 (2004); Wolf-Rüdiger Schenke, *Die Verfassungswidrigkeit des § 14 III Luftsicherheitsgesetz*, 59 NEUE JURISTISCHE WOCHENSCHRIFT (NJW) 736 (2006); Arndt Sinn, *Tötung Unschuldiger auf Grund § 14 III Luftsicherheitsgesetz – rechtmäßig?*, 24 NEUE ZEITSCHRIFT FÜR STRAFRECHT (NSStZ) 585 (2004); Peter Wilkesmann, *Terroristische Angriffe auf die Sicherheit des Luftverkehrs*, 21 NEUE ZEITSCHRIFT FÜR VERWALTUNGSRECHT (NVwZ) 1316 (2002); Marcus Schladebach, *Sky Marshals im Luftverkehrsrecht*, 25 NEUE ZEITSCHRIFT FÜR VERWALTUNGSRECHT (NVwZ) 430 (2006); Dieter Wiefelspütz, *Sicherheit vor den Gefahren des internationalen Terrorismus durch den Einsatz der Streitkräfte?*, 45 NEUE ZEITSCHRIFT FÜR WEHRRECHT (NZWehr) 45 (2003); Karsten Baumann, *Das Grundrecht auf Leben unter Qualifizierungsvorbehalt?* 57 DIE ÖFFENTLICHE VERWALTUNG (DÖV), 853 (2004); Bodo Pieroth & Bernd J. Hartmann, *Der Abschluss eines Zivilflugzeugs auf Anordnung des Bundesministers für Verteidigung*, 28 JURISTISCHE AUSBILDUNG (JURA) 729 (2005); Christoph Gramm, *Der wehrlose Verfassungsstaat? Urteilsanmerkung zur Entscheidung des BVerfG zum LuftSiG*, 121 DEUTSCHES VERWALTUNGSBLATT (DVBl.) 653 (2006).

¹³⁵ Karsten Baumann, *Das Urteil des BVerfG zum Luftsicherheitseinsatz der Streitkräfte*, 28 JURISTISCHE AUSBILDUNG (JURA) 447 (2006).

¹³⁶ Luftsicherheitsgesetz, BGBI I, c. 78.

¹³⁷ Т. нар. „самолет-ренегат“ е ситуация, в която граждански (невоенен) самолет се използва от лица, отвлечли самолета, като оръжие за отнемане на човешки живот. Вж. Christoph Gramm, *Bundeswehr als Luftpolizei – Aufgabenzuwachs ohne Verfassungsänderung?* 45 NEUE ZEITSCHRIFT FÜR WEHRRECHT (NZWehr) 89 (2003).

принудят самолети да се приземят и да ги заплашат с употреба на сила чрез предупредителни изстрели. По силата на раздел 14, ал. 3 пряката употреба на сила чрез оръжие срещу самолети е позволена само при положение, че използването на съответния самолет като оръжие за отнемане на човешки живот е планирано и употребата на пряка сила е единственото и крайно средство за предотвратяване на тежък инцидент. Раздел 13 от закона дава възможност на министъра на отбраната да разпорежи приземяването на самолет от гражданската авиация, ако „предвид условията може да се предполага”, че използването на самолета цели отнемане на човешки живот. Законът за сигурността на въздухоплаването влезе в сила през януари 2005 г. и непосредствено след това бе атакуван от четирима юристи, адвокат по патентно право и капитан на самолет, които успешно подадоха жалба срещу него в Конституционния съд.¹³⁸

Жалбоподателите, редовни пътници на авиолиниите¹³⁹, твърдят, че законът нарушава основни права, гарантирани от Конституцията. Те поддържат тезата, че тъй като са редовни пътници, за тях съществува риск да бъдат въввлечени в ситуация на „самолет-ренегат”.¹⁴⁰ Те заявяват, че в контекста на Основния закон умишленото причиняване на смъртта на невинни пътници на борда на отвлечен самолет въз основа на предвидено в закон правомощие е абсолютно безсъвместно. Според жалбоподателите презумпцията, че човек, който се е качил се на борда като част от екипажа или като пътник на самолет, въввлечен във въздушен инцидент, вероятно би се съгласил самолетът да бъде обстрелян и по този начин би станал съучастник в собственото си убийство, е нереална фикция.¹⁴¹ Освен това жалбоподателите отказват да приемат презумпцията, че засегнатите пътници са обречени така или иначе. Жалбоподателите поддържат становището, че неколккратно изразената позиция, че пътниците, задържани на борда, са се превърнали в част от оръжие и следователно трябва да се разглеждат като такова, открито показва, че жертвите на подобно произшествие вече не се възприемат като индивидуални човешки същества, носители на основни права.¹⁴²

Критици сочеха, че макар Законът за сигурността на въздухоплаването да ограничава действието си само до отвлечени самолети, той има много по-големи последици. Те подчертаваха, че законът значително разширява свободата за използването на въоръжени сили в Германия, без да отчита разпоредбите на Конституцията, които строго забраняват разгръщането на въоръжени сили.¹⁴³ В допълнение критиците поставяха въпроса какво би попречило на държавата да допусне изтезаването на заподозрени лица в ситуации на надвиснала опасност, щом на държавата е позволено да причинява смъртта на невинни хора, ако сметне, че е налице опасност за широк кръг от обществото.¹⁴⁴ Като резултат следва да се счита, че предоставеното от Закона за сигурността на въздухоплаването право законно да се обстрелват самолети с невинни хора на борда престъпва прага на конституционособразността.

¹³⁸ Според чл. 93, ал. 1 No. 4-а от Основния закон Федералният конституционен съд разглежда жалби за противоконституционност, ако са подадени от лице, което твърди, че някое негово основно право е било нарушено от държавен орган.

¹³⁹ BVerfGE 115, 118, 126.

¹⁴⁰ BVerfGE 115, 118, 126-128.

¹⁴¹ BVerfGE 115, 118, 127.

¹⁴² BVerfGE 115, 118, 126-127.

¹⁴³ BVerfGE 115, 118, 134-135.

¹⁴⁴ BVerfGE 115, 118, 134-135.

Федералният конституционен съд също изложи възражения и изрази резерви относно конституционосъобразността на закона. Това доведе до обявяването от Първо отделение на Съда на 15.02.2006 г. на раздел 14, ал. 3 от Закона за сигурността на въздухоплаването за несъвместим с Основния закон.

II. Решението на Федералния конституционен съд

Решението на Съда се отнася до два въпроса. На първо място Съдът обсъжда дали законодателната власт притежава необходимата компетентност да приеме закон с подобни разпоредби. На второ място Съдът внимателно изследва дали законът нарушава основни човешки права, гарантирани от Конституцията.

1. Липсата на законодателна компетентност за приемане на Закона за сигурността на въздухоплаването

Поради горчивия исторически опит на Германия разгръщането на въоръжени сили е строго ограничено от Основния закон. Член 87а, ал. 2 от Конституцията предвижда, че освен в случаите на отбрана, въоръжените сили могат да бъдат използвани единствено когато това е изрично позволено от Основния закон. Федералният конституционен съд започва решението си с коментар дали чл. 35 от Основния закон може да се разглежда като разпоредба, позволяваща използването на въоръжени сили.¹⁴⁵ Член 35, ал. 2 от Конституцията предвижда, че за да опази или възстанови обществената сигурност и ред, дадена провинция (*Land*) може, в случаи от особена важност, да изиска въоръжените сили и федералната охрана на границата да подпомогнат полицията, ако без тази помощ полицията не би могла или би била изключително затруднена да изпълни определена задача. За да се справи с природно бедствие или с особено тежък инцидент, държавата има възможността да поиска помощ от полицията на други провинции (*Länder*), помощни средства от други административни единици, от федералната охрана на границата или въоръжените сили (*Streitkräfte*).

Съдът приема, че чл. 35 от Основния закон наистина дава възможност въоръжените сили да се използват в пределите на Германия в подкрепа на полицията при изключителни обстоятелства, като „особено тежък инцидент“ или природно бедствие.¹⁴⁶ Съдът дори поддържа позицията, че подобни инциденти биха могли да включват очакван терористичен самолетен сблъсък с разрушителни последствия.¹⁴⁷ Федералният конституционен съд обаче обръща внимание на това, че в такива случаи на въоръжените сили не би било позволено да използват бойни оръжия, като например боен самолет или ракети за противовъздушна отбрана. Напротив, въоръжените сили биха били строго ограничени да използват само средства, каквито са позволени на полицейските части от *Länder*. Съдът заключава, че използването на бойни оръжия, предвидено в Закона за сигурността на въздухоплаването, би било несъвместимо с текста на чл. 35 и чл. 87а от Основния закон, както и с генезиса на следвоенната германска конституция.¹⁴⁸ С оглед на това Конституционният съд подчертава, че федералният законодател не притежава законодателна компетентност да приеме разпоредбата на раздел 14, ал. 3 от Закона за сигурността на авиацията. Съдът изтъква,

¹⁴⁵ BVerfGE 115, 118, 140.

¹⁴⁶ BVerfGE 115, 118, 142-143.

¹⁴⁷ BVerfGE 115, 118, 143.

¹⁴⁸ BVerfGE 115, 118, 146.

че несъвместимостта на тази разпоредба с чл. 35 от Основния закон не произтича просто от факта, че употребата трябва да се разпорежи *след* като голям въздушен инцидент (отвлечане на самолет) вече се е случил, но и *преди* самата особено тежка злополука (предполагам въздушен удар) все още да не се е осъществила. Съдът подчертава освен това, че концепцията за „особено тежка злополука” в рамките на значението на чл. 35, ал. 2 на Основния закон включва и бедствия, които се очаква да се случат с приблизителна сигурност.¹⁴⁹ Военна операция обаче, която включва непосредствена употреба на въоръжени сили срещу самолет, не зачита ограниченията, поставени от разпоредбата на чл. 35 на Основния закон, защото тази разпоредба при никакви обстоятелства не позволява оперативна мисия на въоръжените сили с характерни бойни оръжия при контрол на природни бедствия или в случаи на особено тежки злополуки.¹⁵⁰ Съдът посочва, че понятието „подпомогане”, употребено в чл. 35, ал. 2 от Основния закон, се отнася до оказване на помощ на *Länder*, за да им позволи ефективно да изпълнят задачата, която им е възложена в пределите на техните полицейски правомощия – да се справят с природни бедствия или особено тежки злополуки.¹⁵¹ Поради това, че „подпомагането” се осигурява с цел подкрепа на полицията на *Länder*, съдът изразява позиция, че това също по необходимост ограничава видовете средства, които биха могли да се използват в случаите, когато въоръжените сили са разгърнати за оказване на помощ.

Използваните мерки и оборудване не могат да бъдат от вид, който по характеристики е напълно различен от тези, които са на разположение на полицията на *Länder*.¹⁵² Освен това Конституционният съд намира Закона за сигурността на авиацията за несъвместим с чл. 35, ал. 3 от Основния закон. Чл. 35, ал. 3 предвижда, че когато природно бедствие или злополука застрашават регион, по-голям от провинция (*Land*), федералното правителство може, доколкото това е необходимо за ефективното справяне с подобна опасност, да разпорежи на провинциалните правителства да предоставят своите полицейски части на разположението на други провинции (*Länder*) и има възможността да използва части на федералната гранична охрана или въоръжените сили за подкрепа на полицията. Според Съда тази разпоредба дава право на Федералното правителство да разпорежи разгръщане на въоръжените сили само при междурегионален спешен случай. Съдиите от Първо отделение приемат, че разпоредбите в Закона за сигурността на въздухоплаването не отчитат това в достатъчна степен, защото Раздел 13 предвижда, че министърът на отбраната, съгласувано с федералния министър на вътрешните работи, взема решение за използване на въоръжените сили, когато не е възможно решението на федералното правителство да се вземе навреме.¹⁵³ Предвид обстоятелството, че в случай на отвлечен самолет, застрашаващ човешки живот, времето за реакция ще е много кратко, Федералният конституционен съд заключава, че министрите, съгласно разпоредбите на Закона за сигурността на въздухоплаването, на практика ще заменят цялото федерално правителство, когато се стигне до вземане на решение за използване на въоръжени сили в спешни регионални случаи.¹⁵⁴ Според Съда това ясно показва, че не би било възможно мерките от вида, предвиден в чл. 14, ал. 3 на Закона за сигурността на въздухоплаването, да се третират по начина, указан в чл. 35, ал. 3 от Основния закон. С

¹⁴⁹ BVerfGE 115, 118, 143-144.

¹⁵⁰ BVerfGE 115, 118, 146.

¹⁵¹ BVerfGE 115, 118, 146-147.

¹⁵² BVerfGE 115, 118, 147-148.

¹⁵³ BVerfGE 115, 118, 147-148.

¹⁵⁴ BVerfGE 115, 118, 149.

оглед на това правото да се свали самолет е определено като противоконституционно, защото в Основния закон липсва основание за подобна законодателна компетентност.

2. Нарушение на основни права

Освен липсата на законодателна компетентност Съдът установява, че Законът за сигурността на въздухоплаването нарушава и основните права на пътниците, намиращи се на борда на отвлечения самолет. Съдът обаче прави разлика между две различни хипотези: в първата – отвлеченият самолет, с невинни пътници и екипаж, е свален (чрез обстрелване), за да се предотврати терористична атака върху деликатни обекти. При втората хипотеза самолетът, на борда на който има само терористи, е свален, за да се попречи на самолета да се разбие. Докато Съдът разглежда първата хипотеза като нарушение на основни човешки права, за втората приема, че тя съответства на конституционните ограничения.

а) Употреба на сила срещу самолет с пътници и екипаж на борда

Федералният конституционен съд счита, че раздел 14, ал. 3 от Закона за сигурността на въздухоплаването не е съвместим с правото на живот (чл. 2, ал. 2, изр. 1 от Основния закон) във връзка с правото на човешко достойнство (чл. 1, ал. 1 от Основния закон), доколкото употребата на въоръжена сила засяга невинни лица на борда на отвлечения самолет.

Член 2, ал. 2 от Основния закон предвижда, че всеки има право на живот и на телесен интегритет. Член 1, ал. 1 от Основния закон определя, че човешкото достойнство е неприкосновено и че всички държавни органи са длъжни да уважават и защитават човешкото достойнство. Чрез препращане към предходни решения, въз основа на които е установена т. нар. *Objektformel* (обект-формула)¹⁵⁵, Съдът заключава, че в случая държавата се отнася към невинните пътници като към обикновени обекти, приемайки лишаването им от живот като средство за спасение на други хора, и по този начин им отрича ценността, която се дължи на всяко човешко същество заради самото него.¹⁵⁶

Съдът подчертава, че пътниците и екипажът, които са изложени на подобна мисия, се намират в отчаяна ситуация. Тяхното оцеляване зависи от чужди решения, което означава, че пътниците и екипажът нямат възможност индивидуално да определят съдбата на собствения си живот¹⁵⁷. Според Съда това ги превръща в пионки не само на извършителите на престъплението, но и на спасителите, които, за да опазят други лица от терористична атака, прибегват до употребата на въоръжена сила, предвидена в раздел 14, ал. 3 на Закона за сигурността на въздухоплаването. Екипажът на самолета и пътниците, тълкува съдът, не биха могли да избегнат това действие на държавата, тъй като възникналите условия се намират извън техния контрол – те са оставени безпомощни и беззащитни на милостта на държавата, в резултат на което ще бъдат умишлено обстреляни и свалени и почти сигурно убити.¹⁵⁸ Съдът заключава, че безнадеждността на ситуацията и невъзможността жертвите на

¹⁵⁵ BVerfGE 27, 1, 6; BVerfGE 30, 1, 26; BVerfGE 87, 209, 228; BVerfGE 96, 375, 399.

¹⁵⁶ BVerfGE 115, 118, 151-152.

¹⁵⁷ BVerfGE 115, 118, 153.

¹⁵⁸ BVerfGE 115, 118, 153-154.

борда на самолета да предприемат действия са пряко относими към действията на онези, които са поръчали и осъществили свалянето на самолета.¹⁵⁹ Съдиите твърдят, че подобно действие пренебрегва статута на засегнатите лица като субекти с право на достойнство и неотменими основни права. Въз основа на това, че лишаването им от живот се използва за спасението на други лица, те се третираат просто като обекти и се лишават от основните им човешки права.¹⁶⁰ При положение че държавата разполага едностранно с живота на лицата на борда на самолета, те сами по себе си са жертви, нуждаещи се от защита, а им се отказва зачитането на тяхната ценност, което се дължи на всяко човешко същество.¹⁶¹

Федералният конституционен съд припомня, че по силата на чл. 1, ал. 2 от Основния закон (гарантиращ човешкото достойнство) е напълно немислимо чрез нормативен акт да се узакони умишленото лишаване от живот на хора, намиращи се в подобна безпомощна ситуация.¹⁶² Съдът реагира остро срещу презумпцията, че някой, качващ се на борда на самолет като член на екипажа или пътник, вероятно би дал съгласие самолетът да бъде свален и по този начин би се съгласил да бъде причинена смъртта му, в случай че самолетът е въввлечен във въздушен инцидент.¹⁶³ Съдът допълва освен това, че определянето на засегнатите като обречени не променя факта, че убийството на невинни хора е по същността си нарушение на тяхното право на достойнство.¹⁶⁴ По силата на Основния закон човешкият живот и достойнство се ползват с еднаква конституционна защита, без значение каква е продължителността на живота на отделния човек.¹⁶⁵ Освен това съдът отхвърля позицията, че лицата, задържани на борда, са се превърнали в част от оръжие и трябва да понесат, че ги третираат като такива, защото подобна позиция на практика изразява по един явен начин, че жертвите на подобен инцидент вече не се възприемат като човешки същества.¹⁶⁶ Концепцията, че едно лице е задължено да жертва живота си в интерес на държавата, ако това е единственият възможен начин за защита на общността от атаки, целящи нейното разрушение, също е отхвърлена от Федералния конституционен съд.¹⁶⁷ Съдът добавя, че преценката дали даден самолет наистина е бил отвлечен и би могъл да се използва като оръжие, често се основава на чисто предположение. Поради това, че не е необичайно пътнически самолет да се отклони от предписания курс или да изгуби радиовръзка, съществува реална опасност да се вземат прибързани и потенциално неправилни решения.¹⁶⁸

В заключение Съдът стига до извода, че раздел 14, ал. 3 от Закона за сигурността на авиацията е несъвместим с концепцията, съдържаща се в Основния закон, че хората по природа имат прерогатива свободно да определят нещата за себе си и не могат да бъдат превърнати просто в обекти на държавнически действия.

б) Употреба на сила срещу самолети, на борда на които са само хората, осъществили отвлечането

¹⁵⁹ BVerfGE 115, 118, 154-155.

¹⁶⁰ BVerfGE 115, 118, 157.

¹⁶¹ BVerfGE 115, 118, 157.

¹⁶² BVerfGE 115, 118, 156-157.

¹⁶³ BVerfGE 115, 118, 157.

¹⁶⁴ BVerfGE 115, 118, 158.

¹⁶⁵ BVerfGE 115, 118, 158.

¹⁶⁶ BVerfGE 115, 118, 158-159.

¹⁶⁷ BVerfGE 115, 118, 159.

¹⁶⁸ BVerfGE 115, 118, 156.

За разлика от употребата на сила срещу отвлечени самолети, на борда на които има невинни наблюдатели, Федералният конституционен съд счита за допустимо използването на въоръжени сили срещу самолети, в които се намират само хората, извършили отвлечането.¹⁶⁹ Съдът приема, че свалянето на безпилотен самолет или на самолет, на борда на който има само терористи, би било съвместимо с Основния закон, доколкото този случай се вписва в правомощията на въоръжените сили по подходящ начин, а не както в приетия закон.¹⁷⁰

Съдът пояснява, че, за да бъде един терорист подведен под отговорност за атака, последиците от неговите действия трябва да са приписани лично на него и атакуващият трябва да поеме отговорност за инцидентите, които той е иницирал.¹⁷¹ Според Съда целта да се спаси животът на невинни хора е от такова значение, че посегателството над основните права на терористите е определено от обстоятелството, че извършителите сами са предизвикали държавната намеса и лесно биха могли да я предотвратят по всяко време, като преустановят престъпния си план.¹⁷² Този аргумент обаче на практика не е съществен, тъй като Съдът приема, че Законът за сигурността на въздухоплаването е изначално противоконституционен поради това, че Федерацията не е притежавала законодателната компетентност.¹⁷³

3. Правната несигурност и развитието, което предстои

Решението на Федералния конституционен съд среща всеобщо одобрение сред академичната общност, която посочи, че сценарият за терористична атака е преувеличена и пресилена оценка на реалната ситуация, свързана със сигурността на страната.¹⁷⁴ Призивът на Съда за преустановяване на истерията и тенденцията да се ограничават основни човешки права заради „националната сигурност“ получи значително одобрение.¹⁷⁵ Съдът обаче е остро критикуван от политиците, защото не съумява да предложи по какъв начин един отвлечен самолет би могъл да бъде правомерно свален в критични случаи. Съдът действително не се справи с гордиевия възел да даде каквото и да било правно указание как точно да се процедира при ситуации, подобни на терористичната атака от 11 септември. Критици обвиниха Федералния конституционен съд, че застрашава националната сигурност, защото евентуалните терористични заплахи биха попаднали в правен вакуум, водещ до неспособност на правителството да реагира при терористична въздушна атака.¹⁷⁶ Решението на Съда прави необходимо адаптирането на Конституцията към настоящото ниво на заплаха. В отговор на решението на Съда Федералното правителство съобщи, че би разгледало възможността за конституционни промени, за да успее да приеме

¹⁶⁹ BVerfGE 115, 118, 160-165.

¹⁷⁰ BVerfGE 115, 118, 160-161.

¹⁷¹ BVerfGE 115, 118, 163-164.

¹⁷² BVerfGE 115, 118, 164.

¹⁷³ BVerfGE 115, 118, 165.

¹⁷⁴ BAUMANN, *supra* note 95, at 447; HARTLEB, *supra* note 94, at 1397; ROELLECKE, *supra* note 94, at 265; HÖFLING & AUGSBERG, *supra* note 94, at 1080; KERSTEN, *supra* note 94, at 661; SCHENKE, *supra* note 94, at 736; SINN, *supra* note 94, at 585; BAUMANN, *supra* note 94, at 853; PIEROTH & HARTMANN, *supra* note 94, at 729; GRAMM, *supra* note 94, at 653.

¹⁷⁵ BAUMANN, *supra* note 95, at 447; HARTLEB, *supra* note 94, at 1397; ROELLECKE, *supra* note 94, at 265; HÖFLING & AUGSBERG, *supra* note 94, at 1080; KERSTEN, *supra* note 94, at 661; SCHENKE, *supra* note 94, at 736; SINN, *supra* note 94, at 585; BAUMANN, *supra* note 94, at 853; PIEROTH & HARTMANN, *supra* note 94, at 729; GRAMM, *supra* note 94, at 653.

¹⁷⁶ Manfred Baldus, *Streitkräfteeinsatz zur Gefahrenabwehr im Luftraum - Sind die neuen luftsicherheitsgesetzlichen Befugnisse der Bundeswehr kompetenz- und grundrechtswidrig?*, 23 NEUE ZEITSCHRIFT FÜR VERWALTUNGSRECHT (NVwZ) 1278 (2004).

закон като този за сигурността на въздухоплаването.¹⁷⁷ Основният закон предвижда, че за подобно конституционно изменение е необходимо съгласието на две трети от членовете на Бундестага и две трети от гласовете на Бундесрата.¹⁷⁸ Остава неясно обаче дали за изменението, предложено за гласуване от *Bundestag* and *Bundesrat*, ще може да се осигури такъв кворум.

Източник: *German Law Journal (online): Report on the Bundesverfassungsgericht's (Federal Constitutional Court) Jurisprudence in 2005/2006 - Част II/II от Феликс Мюлер и Тобиас Рихтер (от стр. 184 до стр. 193).*

Превод: Екатерина Баксанова

¹⁷⁷ FRANKFURTER ALLGEMEINE ZEITUNG, 27.5.2006, с. 1, 4.

¹⁷⁸ Член 79, ал. 2 от Основния закон.